

הלכות תפלה קא"ק

שג

שלא מנעו להיחיד מלהתפלל בשאר לשונות אלא מלשון ארמי בלבד שהוא מנונה בעיני מלאכי השרת ואינם נוקקין לו אבל מכירין ויודעים בכל הלשונות אפילו מהשבות לבו של אדם¹⁰¹.

וכל זה ללמוד וזכות על הנשים שהייתן בתפלה למה מתפללות בלע"ז ואינן לומדות את התפלה בלשון הקודש עם פירוש המלות אבל עם הארץ שאינן מבינן בלשון הקודש אף ע"פ שזכור להתפלל בלשון הקודש מוטב שיתפלל בלשון שמבינן¹⁰² אפילו ביוחד כדי שיכוון לבו ממה שיתפלל בלשון הקודש בלא כוונת הלב שתפלה בלא כוונה אינה כלום¹⁰³:

קב שלא להפסיק בנגד המתפלל וכו' ה' סעיפים:

א אסור לישוב בתוך ד' אמות של המתפלל¹⁰⁴ בין מלפניו בין מלאחוריו בין מן הצדדים¹⁰⁵ צריך להרחיק ד' אמות כי המקום אשר המתפלל עומד עליו אדמת קודש הוא¹⁰⁶ והוא ושכינה כנגדו כמ"ש בס' צ"ח¹⁰⁷ וצריך לנהוג כבוד במקום זה כל זמן שהוא מתפלל ומקומו של אדם הוא ד' אמות¹⁰⁸.

ואם אינו רוצה להיות יושב ובמל שמו אלא עסוק בתורה¹⁰⁹ או בשירות ותשבות¹¹⁰ מותר לישוב שבשעוסק שם בדברי קדושה אין גנאי בישיבתו שם והוא שמוציא דברי תורה בפיו אבל הרחוק בדברי תורה¹¹¹ אינו מועיל לזה¹¹² שהרחוק אינו נראה וישיבתו נראית גנאי למקום קדוש:

ב יש מי שאומר¹¹³ שאם היושב בצד המתפלל הוא חלש מותר לו לישוב שאין ישיבתו נראית גנאי לפי שהולשתו מוכחת עליו שמפני כך יושב¹¹⁴ ויש לסמוך על דבריו אם יא אפשר לו בקל להרחיק ד' אמות ולישב שם¹¹⁵:

ג אם היושב יושב כבר ועמד זה בצידו להתפלל א"צ לקום שהרי זה בא כגבולו¹¹⁶ והוא שמתפלל יבית שלא יהדותו להתפלה¹¹⁷ אבל בבית הכנסת שיהדותו להתפלה צריך לקום מפני שהוא מקום המיוחד לכל ולא שייך לומר זה בא כגבולו ואפילו בביתו מדת חסידות הוא לקום כדי להרים מכשול מחבירו שעושה שלא כשורה¹¹⁸ שעמד להתפלל בתוך ד' אמות של היושב כבר בהותר¹¹⁹ ואינו מחויב לקום מפני וישיבתו היא גנאי למקום קדוש:

ז רבא"ה ברכות סוף ס' צב. (מודי"ק) סו"ג עשין יש מבינו יהודה בשם תנאונים. הגות סו"ק ס' יא אות נ. הובא בש"ע שם. וכן הסכים הב"י (ר"ה ז"ל) דעת התנאונים. וכ"ד ה"ח שם. וראה גם לביט ס"א. כ"ח (ר"ה אבן). ובלאו הכי בדברי סופרים הלך אחר המקור.
ח הגות גימטיות פ"ה מדל' תפלה אתל ל מבינו שמהה בשם רב האי ורב נחמיא. תרומת הדשן ס' ג. לבוש ס"א.

ט ראה לעיל ס' סב ס"ג וש"נ.
י ב"י (ר"ה ז"ל). ש"י ס"ק ג. מ"א ס"ק ב. ע"י בקונטרס אחרון (לא הגיע לידני).

יא בעל התמיד הובא באחדות חיים הלכות תפלה ס' נא. ש"ע ס"ב.

יב ב"י.
יג ע"י ש"י ס"ק ד ובמה שהשיג עליו.

יד טור בשם הרא"ש. ש"ע ס"ג.
טו בי"ח. מ"א ס"ק ד.

טז מחר"י אבוהב. הובא בב"י. רמ"א שם.
יז ש"י ס"ק ה.

ס"ק ג. וראה תוס' דע"ס ס' קפר. וראה פ"ח ס"ד מזהר ח"א פ"ה ב. וראה לקמן ס' תלד ק"א ד.

מז ע"י בקונטרס אחרון (לא הגיע לידני).
מח ספר חסידים ס' תקפ"ב וס' תשפ"ה. עשה מאמרות מאמר אם כל דו ח"א ס' לא. מ"א ס' ד.

מח כע"אנו יוצא אלא כענין בלשון הקודש¹¹³ (לקמן ס' קפר ס"ב). וראה גם לעיל ס' סב ס"ב ושי"י לקו"ש ח"כ"ב ע' 118 בהערה.

סימן קב

- א ר' יהושע בן לוי ברכות לא. ב. טור וש"ע ס"א.
- ב תוס' ברכות שם ד"ה מבאן. רא"ש ברכות פ"ה ס' ה. ש"ע ורמ"א שם. וראה ררכי משה ובי"ח ברית המור.
- ג מ"ז ס"ק ג. וראה תשובת רב האי גאון בשבלי הלקט ס' בה.
- ד מע"ף ב וש"נ. וראה לעיל ס' צח ס"א וש"נ.
- ה כ"לעיל ס' עט ס"א וש"נ.
- ו הלכות גרלות ריש פ"ד וברכות. רב האי שם. תוס' ורא"ש שם וטור בשם הגאונים. ש"ע ס"א.

הלכות תפלה קביק

ד אסור לעבור כנגד המחפלאין בתוך ד' אמות" שלפניהם שמה תחבול כוונתם" אבל בצדיקה מותר לעבור ולעמוד שם" ולא ילך להלאה שלא יהיה כנגד פניהם שכל שיוכל לראותו אסור מפני שמתבטלת כוונתו" וחכמי זוהר" אוסרים אפילו בצדיקה תוך ד' אמות:

ה אם השלים תפלתו והיה אדם אחד מתפלל אחריו אסור לפסוע ג' פסיעות" עד שיגמור מי שאחריו את תפלתו" שאם יפסע קודם לכן הרי הוא עובר כנגד המתפלל וצריך להקדק בזה אפילו אם האחרון התחיל להתפלל אחריו מאחר שכבר התחיל":

קג מי שנודמן לו רוח בתפלתו או עמוש ובו ג' סעיפים:

א היה עומד בתפלה ויצא ממנו רוח מלמטה" ממתן עד שיכלה (הרוח) (הריח) וחזור למקום שפסק":

ב בקש לצאת ממנו רוח מלמטה" ונצטער הרבה ואינו יכול להעמיד עצמו" הולך לאחוריו ד' אמות" ומוציא הרוח ולא ילך לצדדים מפני שצריך שיהיו פניו מכוונים כנגד המקום שהתחיל להתפלל" שלא יהא נראה כפוסק לגמרי ואין כוונתו לחזור לתפלתו וממתן עד שיכלה הריח ואומר רבון העולמים יצרתנו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפניך הרפתנו וכלימתנו הרפה וכלימה בחיינו רמה ותולעה במוטנו ואין אמירה זו חשוב הפסק בתפלה הואיל וכבר מופסקת תפלתו על ידי הרוח" וחזור למקומו" וחזור למקום שפסק" ולא יגמור תפלתו במקום שנתרחק שם הואיל וכבר התחיל להתפלל כאן וקבעת השכינה מקום כאן" וכשבקש להתעמש נתרחק ממקום השכינה לפיכך צריך הוא לחזור למקום שקבע לשכינה.

ועכשיו לא נהגו אפילו המדקדקים להרחיק ד' אמות ולומר רבון וכו' ויש שלמדו זכות לומר" שלא הצריכו להרחיק אלא כשמתפלל בביתו אבל כשמתפלל בצבור שזה לו כיוון גדול שנראה לכל בשתו וכלימתו" אינו צריך להרחיק כלל שגדול כבוד הבריות" וכיון שא"צ להרחיק אין לומר ג"כ רבון כו' כיון שאין הרפתו וכלימתו ניכרת רק ממתן עד שיכלה הריח.

ב מ"א ס"ק א.
ג ברכות שם. מור וש"ע ס"ב. וראה לעיל ס"ב פ"א.
ד רמב"ם פ"ג מהל' תפלה ה"ב. ש"ע שם.
ה ראה גם ד"ח" ס"ד סוף ס"ב וש"ע.
ו הרב רבינו יונה ברכות שם (מו, ב"ר"ה מחלק). ב"י (ד"ה וכתב). מ"א ס"ב.
ז רש"י ברכות שם ד"ה ואמר. מ"א ס"ג.
ח רמב"ם שם. ש"ע שם.
ט תוס' ברכות שם ד"ה ואמר. תלמודי רבינו יונה שם (ד"ה וכשכילה) ור"ש פ"ג ברכות ס"ב מא בשם הלכות גדולות (מק"פ"ג ברכות). מור וש"ע שם.
י ב"י (ד"ה ומ"ש רבינו). לבוש ס"ב. עולת תמיד ס"ק ב.
וראה לעיל ס"ב צח ס"א וש"ע.
יא ש"ת תדומת הדשן ס"ב. רמ"א ס"ב. מ"א ס"ק ה.
יב ע"י לעיל ס"ג ג מהר"ב ס"ג.
יג ראה לעיל מהר"ב ס"ג ג ס"א וש"ע.

יח ד' יהושע בן לוי ברכות כו, א. מור וש"ע ס"ד. וראה לעיל ס"ב סוף ס"ד.
יט ראה מ"א סוף ס"ק ג.
כ הרב רבינו יונה ברכות שם (יה, ב ד"ה אמר). מור וש"ע שם.
כא מור וש"ע שם.
כב מ"א ס"ק ג.
כג מ"א ס"ק א. הובא במ"א ס"ק ה.
כד רמב"ם ס"י קבג ס"א וש"ע.
כה אחרות חיים הלכות תפלה ס' ו מנהגא שם. וירושלמי ר"ה פ"ב ה"ה - ראה ב"י (במק"ה ס"ב) ומ"א ס"ק ג ש"ע ס"ד. וראה גם לעיל ס"ב צ"ב וש"ע.
כו מהר"י אבותג. ב"י מרושלנו ש"ע שם.

סימון קג

א ברייתא ברכות כו, ב. מור וש"ע סוף א. וע"י לעיל ס"ב ע"פ ס"א.